

**Анотація на вибіркову навчальну дисципліну
«Соціальні трансформації в Центральній та
Східній Європі»**

Ступінь вищої освіти – третій (освітньо-науковий) рівень

Галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність – 054 Соціологія

Освітньо-наукова програма – Соціологія

Загальний обсяг дисципліни – 210/7 (годин/ кредити ЄКТС)

Статус дисципліни – вибіркова

Інститут (факультет) – суспільних наук

Кафедра – соціології та соціальної роботи

Курс – I; **семестр** – I,II ; **вид підсумкового контролю** – залік, іспит

Мова навчання – українська.

Види занять: лекції/практичні

Методи навчання: лекції, практичні заняття, індивідуальне завдання – підготовка презентації, співбесіда з лектором.

Форма навчання: денна, заочна

Мова викладання: українська

Викладач: **Лукашевич М.П.**, доктор філософських наук, професор.

Опис дисципліни

1. Актуальність курсу.

Дисципліна «Соціальні трансформації в Центральній та Східній Європі» дозволить сформувати знання щодо фундаментальних трансформацій соціальних і політичних систем, соціального порядку, геополітичних конфігурацій, ціннісних орієнтацій і комунікативних стратегій країн ЦСЄ, які ставлять багато питань про актуальні форми організації соціальних систем в досліджуваних просторах. Багатовекторність поглядів буде забезпечена міждисциплінарністю підходів до досліджень соціальних та політичних трансформацій, які відбулись у країнах Центральної та Східної Європи.

2. Метою вивчення навчальної дисципліни «Соціальні трансформації в Центральній та Східній Європі» (ЦСЄ) є ознайомити студентів з соціологічними теоріями, основними течіями та напрямками соціології аналізу фундаментальних проблем соціальної та політичної теорії: суб'єктність акторів соціальних та політичних систем, агенти соціальних змін, динаміка ціннісних ієрархій, вектори меморіальних стратегій, постмодерні стратегії в модерних суспільствах в країнах Центральної та Східної Європи.

3. Проблематика (зміст дисципліни), яка буде розглянута у процесі вивчення навчальної дисципліни. У процесі вивчення навчальної дисципліни «Соціальні трансформації в Центральній та Східній Європі» здобувачі будуть ознайомлені зі трансформаціями соціальних і політичних систем, соціального порядку, геополітичних конфігурацій, ціннісних орієнтацій і комунікативних стратегій країн ЦСЄ. Компаративний аналіз стартових умов економічних та політичних перетворень дозволяє визначити спільні та

особливі риси в розвитку країн цих регіонів. Вивчення здійснення програм реформ в економічній та політичній сферах також націлене на вирізнення загального та особливого в процесі їх реформування. Вивчення і засвоєння студентами зазначеного предмету сприятиме усвідомленню розвитку світової політики в рамках міждисциплінарного аналізу та наукових підходів, сформованих в рамках різних шкіл.

4. В результаті опанування курсу повинні **знати**: сутність поняття «посткомуністична трансформація»; основні тенденції розвитку посткомуністичних країн Центральної та Східної Європи в 90-ті рр. XX – на початку XXI ст.; структуру та стадії посткомуністичної трансформації; розвиток наукової думки щодо проблем посткомуністичної трансформації; аналіз актуальної проблематики сучасних дискусій та досліджень трансформаційних процесів посткомуністичних країн ЦСЄ у першому модулі курсу; порівняльний аналіз векторів зближення та розходження перспектив трансформації у посткомуністичних країнах – у другому модулі курсу.

вміти: оцінювати сутність економічної, політичної, ідеологічної трансформації посткомуністичних країн Європи; порівнювати розвиток окремих країн регіонів ЦСЄ та держав пострадянського простору; оцінювати реформи в економічній, політичній та ідеологічній сферах суспільного життя з позицій сучасних фахівців, що віддзеркалюватиме нове бачення проблем трансформацій посткомуністичних країн кінця XX – початку XXI ст.; використовувати методологію та понятійно-категоріальний апарат аналізу соціальних змін та трансформаційних процесів, на основі вторинного аналізу статистичних, соціологічних даних, та знань з суміжних дисциплін узагальнювати, робити порівняльну характеристику трансформаційних процесів у країнах ЦСЄ.

5. Література:

1. Айзінг Р. Європеїзація та інтеграція. Концепти дослідження ЄС. Європейська інтеграція/ уклад.: М.Яхтенфукс, Б.Колер-Кох; пер. з нім. М.Яковлева. Київ : Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2007. - С.255-274.
2. Бабенко С.С. Трансформирующееся общество как тип общественного устройства Украины и России С.С. Бабенко С.С. *Методология, теория и практика социологического анализа современного общества*. Харьков. Изд-во ХГУ. 1999. С. 20-25
3. Бауман З. Текущая современность. Санкт-Петербург: Питер, 2008. 240с.
4. Безверхнюк Т. М. Європейські стандарти врядування на регіональному рівні : монографія. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2008.
5. Бжезинський З. Вирішальна роль України на пострадянському просторі. *Політика і час*. 1997. №9. С. 24–28.
6. Бжезинський З. Велика шахівниця. Львів – Івано-Франківськ: ЛілеяНВ, 2000. 236 с.
7. Бочаров С. Європейська інтеграція: польський досвід та українські перспективи, Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. – Вип. 31.
8. Вовканич І. Досвід країн Центральної та Південно-східної Європи на

шляху інтеграції в Євросоюз і НАТО Ужгород, 2008

9. Грицяк І. Європейське управління: теоретико-методологічні засади [Текст]: монографія. К. : "К.І.С.", 2006. - 398 с.

10. Демчишак Р. Етапи євроінтеграції країн ЦСЄ і ПСЄ у контексті реалізації європейського шляху розвитку України Київ : Видавництво ПП "Сорока", 2015

11. Денджерфілд М. Європейський Союз і посткомуністична Європа : один підхід чи кілька ? / [пер. з англ. Д. Гломозди] Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - ред. ж-лу, 2008. - 1. - С. 119 – 139

12. Держава і громадянське суспільство в Україні: проблеми взаємодії / За ред. І.О. Кресіної. К.: Логос, 2007.

13. Дергачов О. Небезпека як атрибут державності. Політ. думка. 1997. № 1. С. 29-35. Мадіссон В. В. Сучасна українська геополітика: [навч. посібник]. К.: Либідь, 2003. 176 с.

14. Джига Т. Сучасні тенденції становлення політичної культури українського суспільства *Політичний менеджмент*. 2011. № 1. С. 64-74.

15. Игрицкий. Ю. Рецензия на Сассен С. Потеря контроля?: Суверенитет в век глобализации. Нью-Йорк, 1996 // Pro et contra. Том 4, 1999. № 4, Осень. С. 222 – 227. 7. <http://www.europeansocialsurvey.org/>

16. Іскакова Г. Політичні процеси на пострадянському просторі: тенденції, протиріччя, перспективи. *Політичний менеджмент*. 2007. № 3. С. 128-134.

17. Історичні міфи і стереотипи та міжнаціональні відносини в сучасній Україні / За ред. Л.Зашкільняка. Львів, 2009.

18. Копійка В.В, Шинкаренко Т.І. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навчальний посібник / за ред.Л.В.Губерського. - Рек. МОН 2-ге вид., випр. і доп.

19. К. : Знання, 2012. - 759 с.

20. Крауч К. Постдемократия. Издательство: Издательский дом Государственного университета. Высшей школы экономики, 2010. 192 с.

21. Лендъел М.О. Місцева демократія у країнах Центральної і Східної Європи : монографія

22. Ужгород : Мистецька лінія, 2011. – 688 с.

23. Лендъел М. Міграційні процеси в Україні як фактор розвитку українсько-словацького прикордоння у 2014-2016 роках: Монографія // Марадик Н., Мелеганич Г. / Дослідницький центр Словацької асоціації зовнішньої політики вул. Староместська, 6/D, 811 03 Братислава Пряшівський офіс: вул. Главна, 11, 080 01 Пряшів, Словацька Республіка www.sfpa.sk. 32 р.

24. Лендъел М. Місцева демократія у країнах Центральної і Східної Європи (для студентів спеціальності 052 Політологія): методичні рекомендації [Ужгород. нац. ун-т; Ф-т сусп. наук; каф. політології і держ. управління], 2020, 42 с.

25. Лендъел М. Євроінтеграційні процеси у країнах Центральної Європи (для студентів спеціальності 052 Політологія): методичні рекомендації; [Ужгород. нац. ун-т; Ф-т сусп. наук; каф. політології і держ. управління], 2020, 30 с.
26. Украинское общество в европейском пространстве / Под ред. Е. Головахи, С. Макеева. К.: ІСНАНУ, 2007. 274 с.
27. Колодко Г. В. Глобалізація і перспективи розвитку постсоціалістичних країн. Київ: Основні цінності, 2002. 245с.
28. Пилипенко В., Привалов Ю., Ніколаєвський В. Владна еліта у контексті суспільного розвитку. К. : ПЦ Феліант, 2008. 158 с. 34
29. Пирожков С. Україна в геополітичному вимірі: деякі пріоритети. Украина в современном геополитическом пространстве. «Персонал». 2000. № 2 (56); Прилож. № 5 (10). С. 30-33.
30. Роль еліт у трансформаційному суспільстві : матеріали круглого столу. К. : Національний інститут стратегічних досліджень, 2003 96 с.
31. Романюк А. Партії та електоральна політика. Львів : ЦПД-Астролябія, 2005. 348 с.
32. Россия в Европе: по материалам международного социологического проекта «Европейское социальное исследование». Составление и общая редакция: А.В.Андрееenkova и Л.А.Беляева. М., Academia, 2009.
33. Рудич Ф. Україна, Росія, Євроатлантика: деякі аспекти взаємовідносин. Украина в современном геополитическом пространстве. «Персонал». 2000. № 2 (56); Прилож. № 5 (10). С. 10-12.
34. Савков А. Формування та розвиток політичної еліти в Україні / Анатолій Савков. Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. праць Укр. Академії державного управління при